

Världens fest – i Sverige

Jesus, Diana och äggen (assyrisk/syriansk ortodox påsk)

AV-nummer: 11223tv6

Den assyrisk/syriansk ortodoxa påskan är en rörlig högtid som firas någon gång mellan slutet av mars och början av maj. Oftast firas den i april. Vi får följa Diana, 9 år, som bor i Södertälje. Hennes familj är assyrier/syrianer och kommer ursprungligen från Turkiet. De är ortodox kristna och tillhör en av de syrianska församlingarna i Södertälje. I programmet får vi följa Diana och hennes familj genom påskens olika dagar; från skärtorsdagens fot-tvätt till festandet på kyrkogården på annandag påsk. Vi får se vad och hur man gör och Diana hjälper oss att förstå varför.

Tidkod Programinslag

- 00.00 Vinjett.
- 00.10 Färgade ägg knäcks mot varandra. Diana tänder ljus och gör korstecknet. Färgade ägg i händer.
- 00.40 I skolans matsal. Diana fastar och kan inte äta kycklingen som serveras. Hon berättar att de brukar fasta innan påsk och äter då inte saker från djur.
- 01.10 Diana visar sitt siboro-armband som är gjort av röd och vit tråd. "Det här röda, det är Jesu blod. Och det vita är Jesu själ. Och man har dom när fastan börjar. Och när fastan är slut så bränner man dom."
- 01.30 Skärtorsdagen. Diana går in i kyrkan. Det är fullsatt i bänkarna. Barn i vita särkar. Diana berättar hur Jesus en gång tvättade sina lärjungars fötter, hur de då reagerade och vad Jesus sade till dem. Biskopen/prästen tvättar sina diakoners fötter med vatten ur en kanna.
- 03.15 Långfredagen. I kyrkan. Procession med vackert klädda män. En av dem bär på en korsfäst Jesus i trä. Fyra män bär på ett blomsterarrangemang. Diana berättar om när Jesus korsfästes. Församlingen (och Diana) gör korstecknet och går fram och tar emot bröd i munnen. Diana berättar att man vid fastans nattvard "tar emot Jesu blod och Jesu kropp". Församlingen går under blomsterarrangemanget (Jesu grav) och plockar blommor. Barnen lyfts upp så de når.
- 04.50 Utanför kyrkan serveras bittert vatten i små plastburkar. Det är för att Jesus fick det när han var törstig vid korsfästelsen, berättar Diana.
- 05.30 Diana och en äldre kvinnlig släkting kokar under skratt och prat den gröt som man äter på påskdagen. Ägg kokas med lökskal för att stärka äggen och ge dem en röd färg. Den äldre kvinnan snurrar ett ägg på en tallrik för att se om det är färdigt. Det ska snurra snabbt om det är klart, berättar Diana.
- 06.55 Siboro-armbanden klipps bort och bränns på en platta. Det gör man när fastan är slut.
- 07.35 Påskdagen. Prästen och andra vackert klädda män i procession ute. Diana: "Man är glad att Jesus är uppstånden." Biskopen hälsar på barnen. Diana anländer med sin familj till kyrkan.
- 08.25 Processionen kommer in i kyrkan och kvinnor i sjalar låter på ett speciellt sätt (på assyriska heter det "hulhålå"). Församlingen kysser bok. Ägg och godsaker står framdukat.
- 09.15 Utanför kyrkan. Diana och familjen stöter ägg mot varandra som de sedan äter upp.

Världens fest – i Sverige

- 09.55 Diana och familjen stöter ägg mot varandra hemma i soffan. Vid bordet ber de sedan bordsbön innan det är dags att äta och skåla.
- 10.15 Barnen letar efter och hittar sina påskägg. Sedan serveras gröten och det bjuds på godis och sötsaker i soffan.
- 11.30 Diana leker och spelar brännboll ute med sina kompisar.
- 12.00 Annandag påsk. Det är mycket människor på kyrkogården. "Vi firar påsk med dom döda." Det dukas upp choklad, andra godsaker, bröd, ost och ägg. Prästen och diakonerna kommer och ber och sjunger. De välsignar brödet och osten så man kan börja äta, berättar Diana. Bilder på gravar. Diana tänder ljus vid en grav.
- 13.45 Diana och de andra knäcker ägg och har det roligt.

Påskan och påskfirandet i den syrisk-ortodoxa kyrkan – faktabakgrund

När firas påskan i den syrisk-ortodoxa kyrkan?

I den syrisk-ortodoxa kyrkan firar man kristen påsk. Det är en rörlig högtid som firas någon gång mellan slutet av mars och början av maj. Oftast firas den i april.

Varför firas påskan i den syrisk-ortodoxa kyrkan?

Inom kristendomen firas påskan till minnet av Jesu uppståndelse, vilket skedde den tredje dagen (på påskdagen) efter korsfästelsen (på långfredagen).

Hur firas påskan i den syrisk-ortodoxa kyrkan?

Inför varje högtid så **fastar** man i den syrisk-ortodoxa kyrkan och på samma sätt så fastar man inför påskan. Under fastan får man inte äta någon animalisk föda. Förr i tiden fastade man i femtio dagar (sju veckor) innan påskan. Nu fastar man den första och sista av dessa sju veckor. Femtio dagar efter påsk är däremot fria från fasta. Därefter börjar man återigen fasta på onsdagar och fredagar, vilket man gör under hela året. Men på onsdagar och fredagar kan man äta animalisk föda på kvällen. Under fastan så ångrar man sina synder och biktar sig inför en kanonisk präst. Alla som vill tjäna som präst måste vigas av en biskop eller patriark – då blir man lagligt (kanoniskt) vigd. Man förbereder sig i själen och med förnuftet för att ta emot påskan. Veckan efter påsk (söndag–söndag) kallas för **vit vecka**. Enligt traditionen var det då förbjudet att äta kött men tillåtet att äta all animalisk föda som var vit, som till exempel ägg, mjölk, yoghurt, ost och andra mjölkprodukter. Nuförtiden äter många människor kött i samband med den vita veckan och kyrkan säger inte nej. Den som vill får äta kött. Det kött man äter är då alltid fyllt med köttfärs, ris, kryddor och lök. Det kan vara kyckling, kalkon eller lamm (revben eller lår) och till det fyllda köttet äter man ris eller bulgur.

Exempel på andra högtider då man fastar i den syrisk-ortodoxa kyrkan är: för apostlarna den 26–29:e juni, till minne av Marias bortgång den 10–15:e augusti, för upphittandet av det heliga korset den 1–14:e september (inte obligatorisk), julfasten den 15–25:e december, för minnet av staden Nineve tre dagar i februari (rörlig högtid).

På **påskafton** brukar kvinnorna laga den mat som är lämplig att äta på påskdagen. Man kokar risgrynsgröt på mjölk med socker som man äter med till exempel kanel och man bakar kakor.

Man bränner också "suborotråden". Det är en tråd som man sätter runt armen eller fingret på Maria Bebådelsedag den 25 mars. Tråden har färgerna vitt och rött, vilket symboliserar gudomlighetens och mänsklighetens förening i Maria. Den vita färgen symboliserar gudomlighet och den röda mänsklighet.

På påskafton besöker man också kyrkan och deltar i gudstjänsten. På kvällen hälsar man på sina närmaste släktingar. Om någon av dem har förlorat en anhörig så hjälper man dem att komma över sorgen och ta emot påskan (det nya livet) och få frälsning genom Jesus uppståndelse. Tanken är att sorgen ska försvinna denna dag och istället ersättas med glädje, precis som det var för lärjungarna vid Jesus uppståndelse.

Tidigt på **påskdagens** morgon så klär sig hela familjen fint och går sedan till kyrkan för att delta vid en gudstjänst som varar i ungefär tre till fyra timmar. Under andra akten av gudstjänsten, så ropar biskopen eller prästen som utför gudstjänsten högt och tydligt: "Jesus har uppstått", varvid församlingen svarar: "vi tror och bekänner". Det finns en speciell bön för denna dag som beskriver påskdagen, meningen med denna dag och Jesus uppståndelse. Vid slutet av gudstjänsten så deltar församlingen i nattvarden. På väg ut ur kyrkan så kysser man det heliga korset och evangeliet (Nya Testamentet). Sedan lyckönskar och gratulerar man varandra. Kyrkan bjuder på ägg och karameller. Det är först efter söndagens gudstjänst som fastan bryts genom att man äter ett färgat ägg. En del utför en liten tävling som går ut på att man knackar två ägg mot varandra. Den vars ägg går sönder är förloraren.

Sedan hälsar folk på sina närmaste släktingar. Man bjuder hem varandra på ägg, påskkakor och karameller. Vissa bjuder även på sprit och cigaretter. Det ska alltid finnas någon hemma för att ta emot gästerna.

Världens fest – i Sverige

Annandag påsk. Efter morgonens gudstjänst går prästen och församlingen till kyrkogården.

Där samlas man kring sina anhörigas gravar och prästen går i turordning runt till varje grav och ber för de döda: "må Gud vara barmhärtig mot dem och förlåta dem". Enligt tron så vilar alla döda denna dag och ingen bestraffas. Familjer går till kyrkogården för att hedra och minnas sina döda samt leva andligt med dem. Ibland följer barnen i familjen med. På kyrkogården äter man vit föda som till exempel mjölk, yoghurt, ägg och ost, samt hembakat bröd, kakor och karameller. Man bjuder varandra på det man har med sig och besöker varandras gravar. I mångaas hemländer har man också mat med sig för att ge till exempel till de fattiga. Allt som man har med sig ska ges bort till de nödställda. Den som behöver och vill kan äta av maten och ta med sig mat hem. Man hälsar varandra "Idho brikho", som betyder Glad Påsk.

På annandag påsk och tredje dagen efter påskdagen går kvinnorna runt och hälsar på varandra.

Barnen knackar dörr för att få ägg, karameller och kakor (en speciell sorts kakor som heter **klitja**). Man skänker pengar som present till barnen, barnbarnen eller till sina kusiners barn.

Påskfirandet fortsätter från påskdagen, då den vita veckan inleds, fram till nästa söndag (som kallas Ny Söndag).

Barnens påsk

Det viktigaste för barnen och ungdomarna (både pojkar och flickor) under påskperioden är friheten att få knacka dörr. De samlar in påskägg, karameller, kakor och ibland pengar.

Förutom att knacka varandras ägg (den vars ägg inte går sönder är vinnaren), så finns det andra lekar som barn och ungdomar leker i det land familjen kommer ifrån. Flera av lekarna är ägglekar.

Exempel på lekar:

En enkel lek (som nämns ovan) går ut på att man **knackar två ägg** mot varandra. Den vars ägg går sönder är förloraren. Man bestämmer innan vilken del av ägget som ska knackas mot det andra (den runda eller toppiga sidan). Om man tror och litar på sitt ägg riktigt mycket kanske man vågar knacka sin runda sida mot den andras toppiga!

En annan lek kallas "**ledknutor**". Den leks av män, barn och ungdomar. Man kan vara hur många lekande som helst. Leken går ut på att man kastar två bitar ben (oftast ett lamms knäled) på golvet eller mot en sten eller en vägg. Beroende på vilken vinkel i förhållande till varandra de landar, så vinner eller förlorar man enligt särskilda regler.

Flickorna leker speciella lekar. Den mest kända är att **gömma ägg i sko**. Man kan vara mellan två och tio deltagare. Är man två kan den ena gissa vilken av ett par skor som ägget är gömt i och vilken som är tom. Är man flera så står man i en ring. Då går det ut på att gissa vilken av alla skor som är tom. Den som ska gissa går ut eller blundar en stund medan de andra bestämmer vilken sko som ska vara tom. Den person som ska gissa går sedan runt och tittar på ägarna till skorna och hoppas att någon med en min ska avslöja att just dennes sko är tom.

Den som gissar rätt får alla ägg och den som missar förlorar sitt ägg.

En annan lek går ut på att alla lägger sina färggrant målade **ägg i en öppen tallrik**. Sedan sätter man sig och väntar på att en fluga ska sätta sig på något av äggen. (I mångaas hemländer finns det gott om flugor.)

Ägaren till det ägg som flugan sätter sig på vinner alla andra ägg.

Ägget har en speciell betydelse och symboliserar Jesus grav:

Skalet = graven

Äggvitan = linnen över Jesus kropp

Äggulan = ljus, liv (karaktäriserar Jesus) Liksom kycklingen pickar sönder skalet och tar sig ur det så uppstod Jesus ur graven.

'Idho brikho = Glad Påsk

Källa:

Fr Gabriel Barqasho, kyrkoherde och prost i S:t Jacob av Nsibins församling i Södertälje